

Παιδαγωγικές ομάδες ή κοινότητες

Εκπαιδευτικά ιδρύματα

Κοινωνικό πλαίσιο της
παιδαγωγικής διαδικασίας

Η αγωγή είναι κοινωνικό φαινόμενο

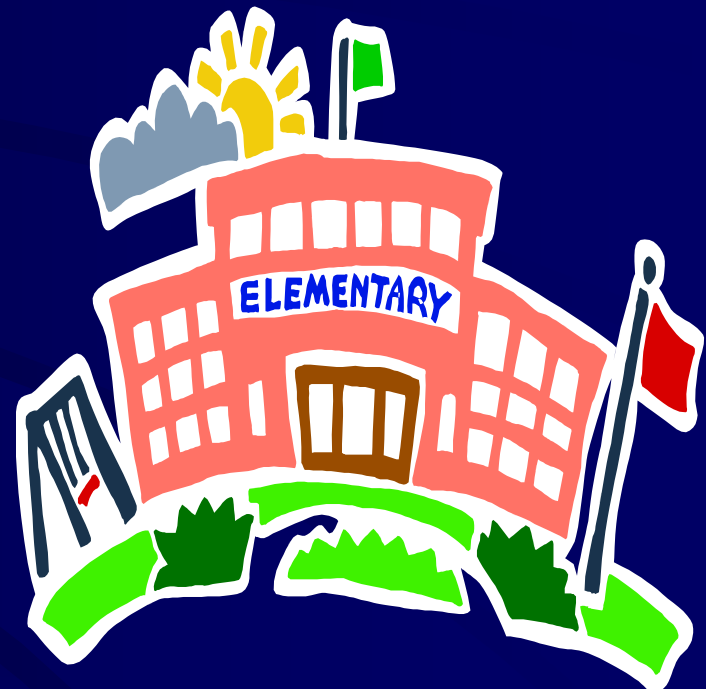
Κατά τη διάρκεια της κοινωνικοποίησης της νέας γενεάς καταβάλλεται προσπάθεια σύνθεσης αναγκών και πεποιθήσεων με τα κοινωνικά αιτήματα και τις νόρμες

Παιδαγωγικές ομάδες ή κοινότητες

Οικογένεια

Ιδρύματα

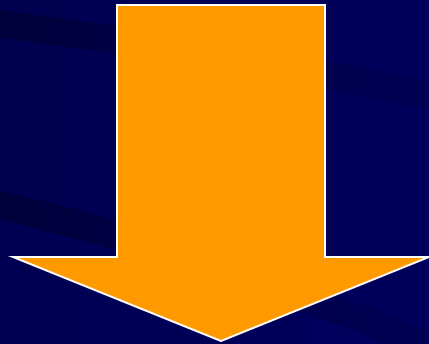

Παιδαγωγικά χαρακτηριστικά της οικογένειας

- 👍 Είναι η πρώτη «φυσική» παιδαγωγική ομάδα
- 👍 Παίζει σημαντικό ρόλο κατά την παιδική και εφηβική ηλικία
- 👍 Στους πρωτόγονους λαούς ήταν η μοναδική παιδαγωγική εστία
- 👍 Η οικογένεια αποτελεί διαπολιτιστικό θεσμό

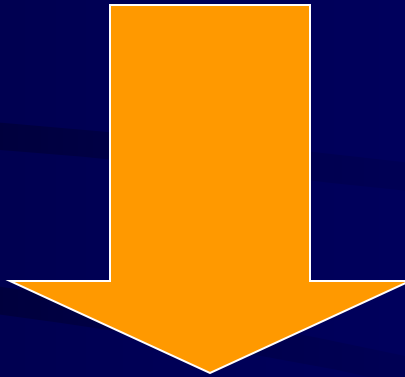
Η οικογένεια ως διαπολιτιστικός θεσμός - εξέλιξη

Από τη σχέση μητέρας - παιδιού χωρίς πατέρα και
με αδιάκριτη σεξουαλική συμπεριφορά

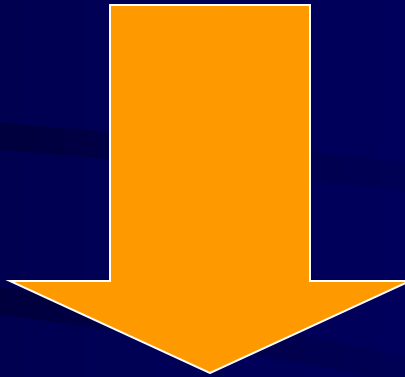
Σταθερή συμβίωση ανδρών γυναικών σε
μονογαμική σχέση

Ο θεσμός της οικογένειας στην αρχαία Ελλάδα

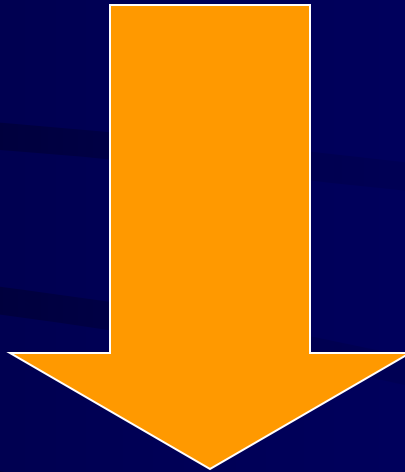
Η οικογένεια επιδρά ελάχιστα στην
παιδαγωγική διαδικασία, η οποία
θεωρείται έργο της πολιτείας

Ο θεσμός της οικογένειας στη ρωμαϊκή κοινωνία

Η οικογενειακή εστία αποτελεί το
κέντρο για τη διαπαιδαγώγηση της
νέας γενεάς

Ο θεσμός της οικογένειας στο χριστιανισμό

Ανύψωση της οικογένειας σε ιερό
θεσμό με παιδαγωγική αποστολή

Οικογένεια στην αγροτική κοινωνία

- Είναι εκτεταμένη και αποτελεί εστία της παραγωγικής διαδικασίας
- Έχει πατριαρχική δομή
- Αυτός ο τύπος οικογένειας αποτέλεσε το υπόβαθρο για την παραδοσιακή παιδαγωγική θεωρία
- Απέτελεσε το κύριο σημείο αναφοράς της ψυχαναλυτικής θεωρίας
- Ισχύει η «εξωτερική ηθική» τι θα πουν οι άλλοι...
- Η παιδαγωγική διαδικασία στηρίζεται στις εμπειρίες που αποκτούν τα παιδιά μέσα στο νοικοκυριό

Οικογένεια στη βιομηχανική κοινωνία

- ✓ Η οικογένεια είναι μικρή σε μέγεθος «πυρηνική» και έχει στενό λειτουργικό φάσμα.
- ✓ Αναπτύσσονται συντροφικές σχέσεις και πολλές ευθύνες περνούν στη μητέρα.
- ✓ Δεν αποτελεί εστία της οικονομικής παραγωγής.
- ✓ Παραχώρησε μέρος των παιδαγωγικών της αρμοδιοτήτων σε ιδρύματα αγωγής.
- ✓ Οι σχέσεις των μελών της δεν είναι αυστηρά ιεραρχημένες.
- ✓ Οικογένεια «Ξενοδοχείο» και τα παιδιά με το κλειδί.
- ✓ Η παιδαγωγική διαδικασία είναι φτωχή σε εμπειρίες.

Κρίση του θεσμού της οικογένειας

Η οικογένεια θεωρείται «φάμπρικα αυταρχικής ιδεολογίας» και αποτελεί στήριγμα για όλα τα αντιδραστικά καθεστώτα (W. Reich)

Αντοχή του θεσμού της οικογένειας

Παρά την κριτική που δέχτηκε η οικογένεια κατά τη μετάβαση από τις στατικές στις δυναμικές κοινωνίες εξακολουθεί να ασκεί τις εξής τρεις βασικές λειτουργίες:

- Εξασφαλίζει τη βιολογική αναπαραγωγή
- Παρέχει συναισθηματική και οικονομική στήριξη
- Παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση της νέας γενεάς

Σπουδαιότητα του θεσμού της οικογένειας

Η οικογένεια παίζει καθοριστικό ρόλο για την
ψυχική ανάπτυξη και τη συγκρότηση της
προσωπικότητας του παιδιού

Επιπτώσεις της «μητρικής αποστέρησης»

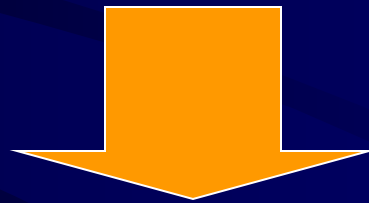
- Σύνδρομο «ανακλητικής κατάθλιψης»
- Ιδρυματογενή καθυστέρηση
- Παθολογική συμπεριφορά
- Καθολικό σωματικό και ψυχικό μαρασμό

Ο ρόλος του πατέρα στην αγωγή του παιδιού

- Ο πατέρας σε προηγούμενες εποχές ήταν αποστασιοποιημένος αρχηγός και ταυτόχρονα τιμωρός
- Στη σύγχρονη εποχή ο ρόλος του πατέρα γίνεται σημαντικός και η σχέση του με το παιδί παίρνει συναισθηματικές διαστάσεις
- Η έλλειψη του πατέρα μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα προσαρμογής (φοβίες, επιθετικότητα)
- Σημαντικός είναι ο ρόλος του πατέρα για την «ατομική οριοθέτηση» του παιδιού
- Ο πατέρας συμβάλλει καθοριστικά στη διαμόρφωση της ταυτότητας του φύλου

Δημιουργία ιδρυμάτων

Η εκβιομηχάνιση και η εξέλιξη του
τεχνικού πολιτισμού αποτέλεσαν
αιτίες πλημμελούς λειτουργίας της
οικογένειας

Τα παραπάνω οδήγησαν στη δημιουργία
τεχνητών παιδαγωγικών ομάδων - ιδρυμάτων

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ιδρυμάτων

Έχει προκαθορισμένους
στόχους, ιεραρχημένη δομή και
κατανομή εργασίας

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ιδρυμάτων

Είναι ενταγμένα στο κοινωνικό
σύστημα με νομικές διατάξεις

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ιδρυμάτων

Υπάρχει κανονισμός
λειτουργίας για την
εκπλήρωση των στόχων

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ιδρυμάτων

Υπάρχουν «ομάδες αναφοράς» στις οποίες μπορούν να προκύψουν διαφορετικές ερμηνείες για τη λειτουργία του ιδρύματος και να δημιουργηθούν εστίες τριβής μέσα και έξω από το ίδρυμα

Είδη ιδρυμάτων

- ✓ Βρεφονηπιακοί σταθμοί
- ✓ Παιδικοί σταθμοί
- ✓ Νηπιαγωγεία
- ✓ Σχολεία όλων των βαθμίδων

Συστήματα προσχολικής αγωγής

- ✓ Σύστημα του Fridrich Fröbel
- ✓ Σύστημα της M. Montessori

Fridrich Fröbel

- ✓ Γεννήθηκε το 1782 στη Θουριγγία της Γερμανίας
- ✓ Φοίτησε σε πολλές σχολές
- ✓ Το 1837 ίδρυσε το περίφημο «Παιδικό Κήπο» (Kindergarden)
- ✓ Ο Παιδικός Κήπος καταργήθηκε με την κατηγορία του αθεϊσμού
- ✓ Πέθανε απογοητευμένος το 1851
- ✓ Η αξία του έργου του αναγνωρίστηκε αργότερα και σήμερα το σύστημά του εφαρμόζεται σε όλον τον κόσμο

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του συστήματος προσχολικής αγωγής του Fridrich Fröbel

- ✓ Η αγωγή πρέπει να είναι σύμφωνη με τη φύση του παιδιού και να ακολουθεί τις κληρονομικές καταβολές
- ✓ Η αγωγή πρέπει να συνδέεται με τις φυσικές συνθήκες
- ✓ Μεγάλη βαρύτητα έχει ή μελέτη του φυσικού κόσμου και η μουσική
- ✓ Το κύριο μέσο αγωγής είναι το παιχνίδι
- ✓ Αντίστοιχο με τις ανάγκες πρέπει να είναι το «παιδαγωγικό υλικό» (δώρα και ασχολίες)

Πλεονεκτήματα του συστήματος προσχολικής αγωγής του Fridrich Fröbel

- ✓ Ανταποκρίνεται στην τάση του παιδιού για κίνηση
- ✓ Αναπτύσσει την κινητική δεξιότητα
- ✓ Ασκεί τις αισθήσεις
- ✓ Ικανοποιεί την έμφυτη περιέργεια για παρατήρηση και έρευνα
- ✓ Καλλιεργεί τη σχέση του παιδιού με το φυσικό περιβάλλον

Μειονεκτήματα του συστήματος προσχολικής αγωγής του Fridrich Fröbel

- ✓ Η γεωμετρικότητα των σχημάτων δίνει μια μονόπλευρη εικόνα των πραγμάτων, αφού η φύση έχει ακανόνιστα σχήματα
- ✓ Τυποποιεί έντονα την αντίληψη του παιδιού, κάτι που είναι αντίθετο προς την αυθόρμητη δημιουργικότητα

Μαρία Montessori

- ✓ Γεννήθηκε το 1870 στην Αγκώνα της Ιταλίας
- ✓ Σπούδασε Ιατρική και ασχολήθηκε με την αγωγή των καθυστερημένων παιδιών
- ✓ Το 1906 επέκτεινε τη δραστηριότητά της και στα φυσιολογικά παιδιά
- ✓ Ίδρυσε το «Σπίτι των Παιδιών» (Casa de Bambini)
- ✓ Πέθανε το 1952
- ✓ Το σύστημά της έγινε γνωστό σε όλον τον κόσμο

Βασικές αρχές του συστήματος προσχολικής αγωγής της Montessori

1. Το παιδί δεν είναι μινιατούρα του ενήλικα, αλλά ένας διαφορετικός οργανισμός με «ζωογόνο ορμή»
2. Γεννιέται χωρίς κληρονομημένους τύπους συμπεριφοράς, διαθέτει ένα «δεκτικό νου» που τον βοήθα να επιλέγει ό,τι είναι κατάλληλο από το περιβάλλον

Δ. Χατζηχαριστός -Κοινωνικό πλαίσιο της παιδαγωγικής διαδικασίας

Βασικές αρχές του συστήματος προσχολικής αγωγής της Montessori

3. Το παιδί διαθέτει για την προσαρμογή του «ευαίσθητες περιόδους» που σχετίζονται με ορισμένες ανάγκες, όπως: ανάγκη για τάξη, χρήση των χεριών, της γλώσσας και το κοινωνικό του ενδιαφέρον
4. Η αγωγή περιλαμβάνει 3 σημεία: την ατομικότητα, την αυτενέργεια και την ολόπλευρη ανάπτυξη

Συντελεστές του συστήματος προσχολικής αγωγής της Montessori

1. Το περιβάλλον, που πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένο και απόλυτα προσαρμοσμένο στις ανάγκες του παιδιού
2. Ο παιδαγωγός. Ο ρόλος του παιδαγωγού είναι περιορισμένος και περιθωριακός

Συντελεστές του συστήματος προσχολικής αγωγής της Montessori

3. Το παιδαγωγικό υλικό, που πρέπει να ικανοποιεί τις ανάγκες του παιδιού και να το βοηθά να μεταβαίνει από το απλό στο σύνθετο, να έχει έντονα χρώματα και ευελιξία.
4. Οι δραστηριότητες, που αποτελούνται:
 - ❶ Καθημερινές ασκήσεις για την ατομική φροντίδα (ασκήσεις πρακτικού βίου).
 - ❷ Φυσική αγωγή για την ανάπτυξη του σώματος.
 - ❸ Αισθητηριακή αγωγή για άσκηση των αισθήσεων.
 - ❹ Ακαδημαϊκή αγωγή (γλωσσικές ασκήσεις, ανάγνωση, γραφή, αριθμητική).

Πλεονεκτήματα του συστήματος προσχολικής αγωγής της Montessori

- ✓ Σεβασμός στην ατομικότητα.
- ✓ Σεβασμός της ελευθερίας και της αυτενέργειας του παιδιού.
- ✓ Περιορισμός των εξωτερικών παρεμβάσεων.

Σύγκριση του συστήματος προσχολικής αγωγής του F. Fröbel και της M. Montessori

Κοινά σημεία

- ✓ Το παιδί δεν είναι μικρός ενήλικας
- ✓ Σεβασμός στην προσωπικότητα
- ✓ Ήπιες παρεμβάσεις στη δραστηριότητα του παιδιού

Σύγκριση του συστήματος προσχολικής αγωγής του F. Fröbel και της M. Montessori

Διαφορά#1

Fröbel

- ✓ Το αυθόρμητο παιχνίδι είναι βασικό μέσο αγωγής

Montessori

- ✓ Το αυθόρμητο παιχνίδι αποκλείεται. Βασικά μέσα αγωγής είναι η μεθοδευμένη δραστηριότητα και οι «ασκήσεις πρακτικού βίου»

Σύγκριση του συστήματος προσχολικής αγωγής του F. Fröbel και της M. Montessori

Διαφορά#2

Fröbel

- ✓ Η κληρονομικότητα έχει μεγαλύτερη βαρύτητα στην αγωγή από ότι το περιβάλλον

Montessori

- ✓ Το παιδί γεννιέται χωρίς κληρονομημένους τύπους συμπεριφοράς. Διαθέτει «δεκτικό νου» που το βοηθά να κάνει κατάλληλες επιλογές από το περιβάλλον

Σύγκριση του συστήματος προσχολικής αγωγής του F. Fröbel και της M. Montessori

Διαφορά#3

Fröbel

✓ Φτωχό
παιδαγωγικό
υλικό

Montessori

✓ Πλούσιο και απλό
παιδαγωγικό υλικό με
έντονα χρώματα

Σύγκριση του συστήματος προσχολικής αγωγής του F. Fröbel και της M. Montessori

Διαφορά#4

Fröbel

- ✓ Ο παιδαγωγός είναι στο κέντρο του «Παιδικού Κήπου»

Montessori

- ✓ Ο παιδαγωγός είναι στο περιθώριο του «Παιδικού Σπιτιού»

Γιατί η προσχολική αγωγή απέκτησε μεγάλη βαρύτητα μετά από το 1960;

1. Μετατοπίστηκε το κέντρο βάρους των συντελεστών της ψυχικής εξέλιξης του παιδιού από τους ενδογενείς στους εξωτερικούς/κοινωνικούς παράγοντες και τεκμηριώθηκε η σημασία των διαπροσωπικών σχέσεων για την ανάπτυξη του παιδιού

Γιατί η προσχολική αγωγή απέκτησε
μεγάλη βαρύτητα μετά από 1960;

2. Κλονίστηκε το δόγμα της σταθερής ευφυΐας

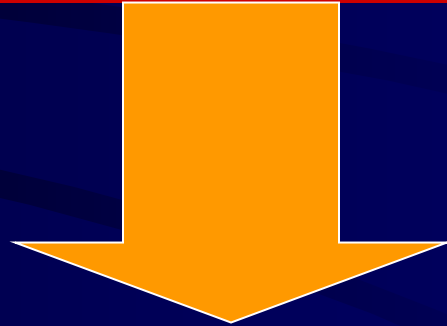
Γιατί η προσχολική αγωγή απέκτησε
μεγάλη βαρύτητα μετά από 1960;

3. Συνειδητοποιήθηκε ο
αντισταθμιστικός ρόλος της
προσχολικής αγωγής

Σχολείο

Κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες
Επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα

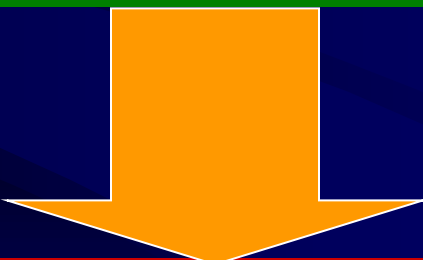
Δημιουργείται το σχολείο γιατί οι πρωτογενείς ομάδες
(οικογένεια) δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις
απαιτήσεις διδασκαλίας και κοινωνικοποίησης της νέας γενεάς

Ο θεσμός του σχολείου - εξέλιξη

Κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών: γραφή,
ανάγνωση, αρίθμηση

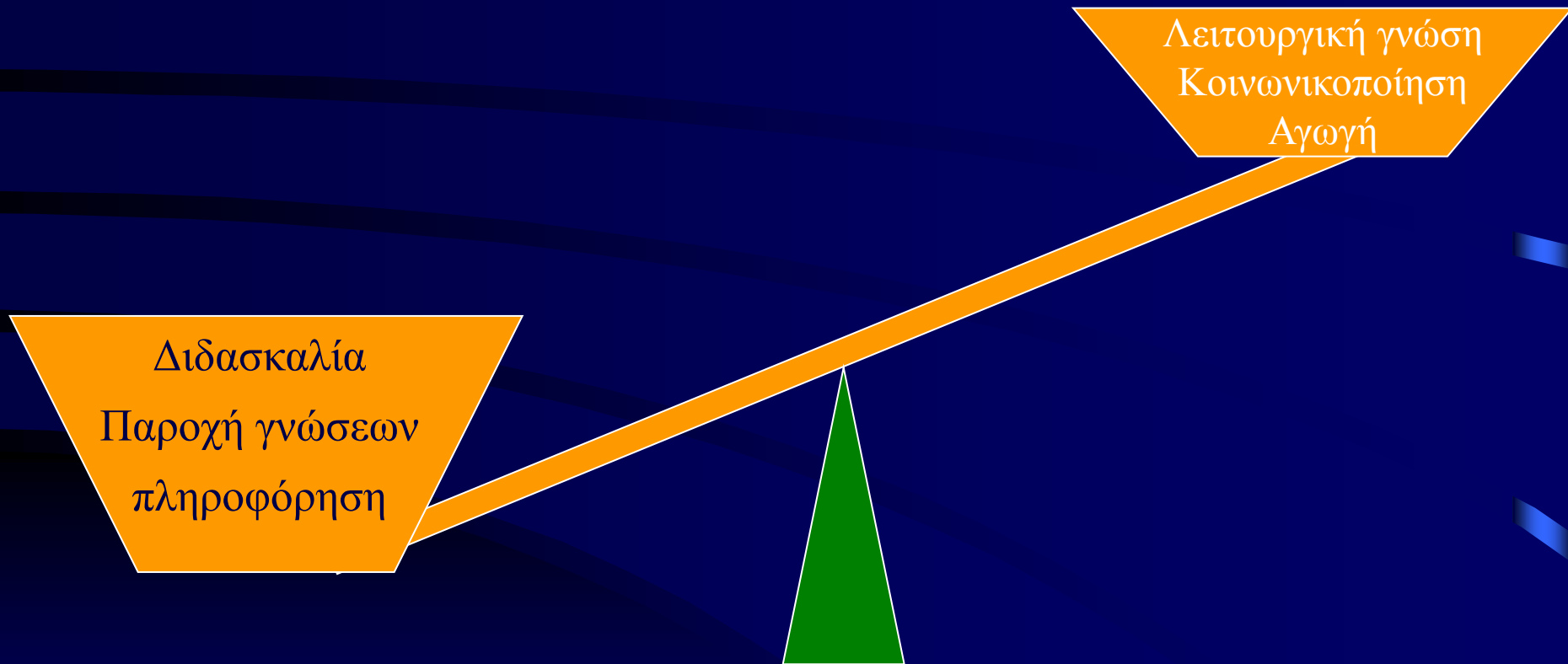

Προστίθενται και παιδαγωγικοί στόχοι (ηθική και
θρησκευτική αγωγή)

Ενσωμάτωση και της επαγγελματικής εκπαίδευσης

Το σύγχρονο σχολείο

Το σύγχρονο σχολείο

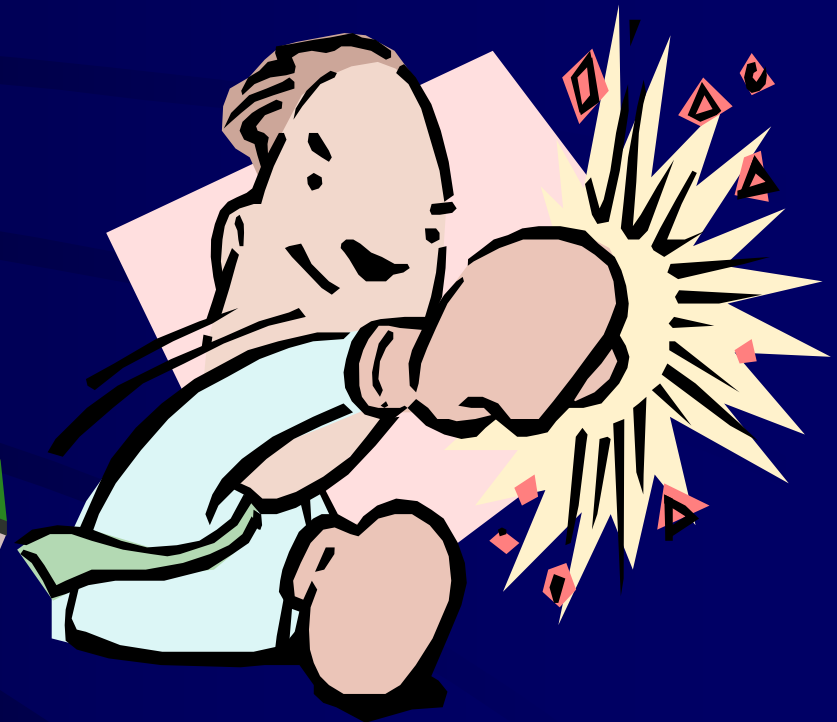
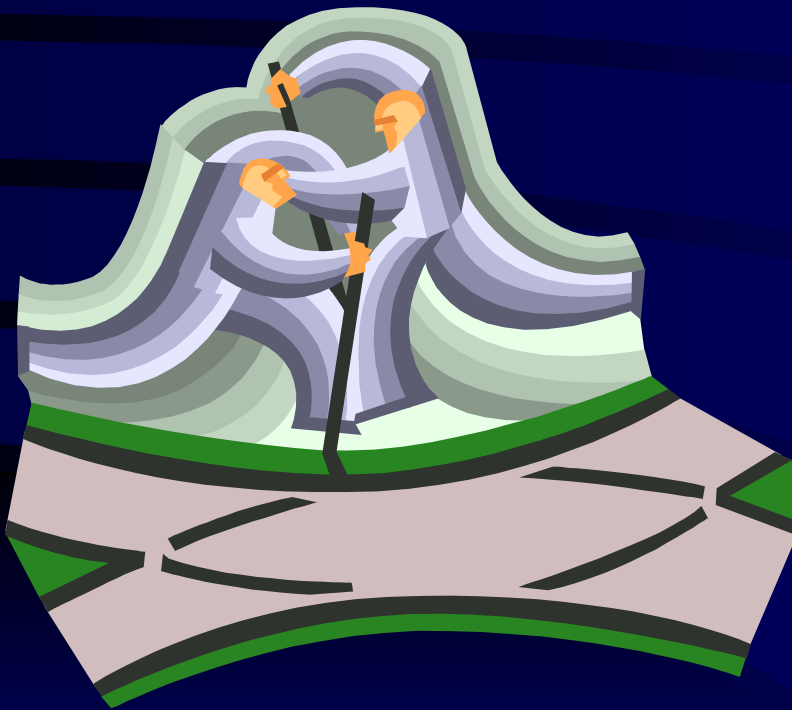
Αποστεωμένα προγράμματα

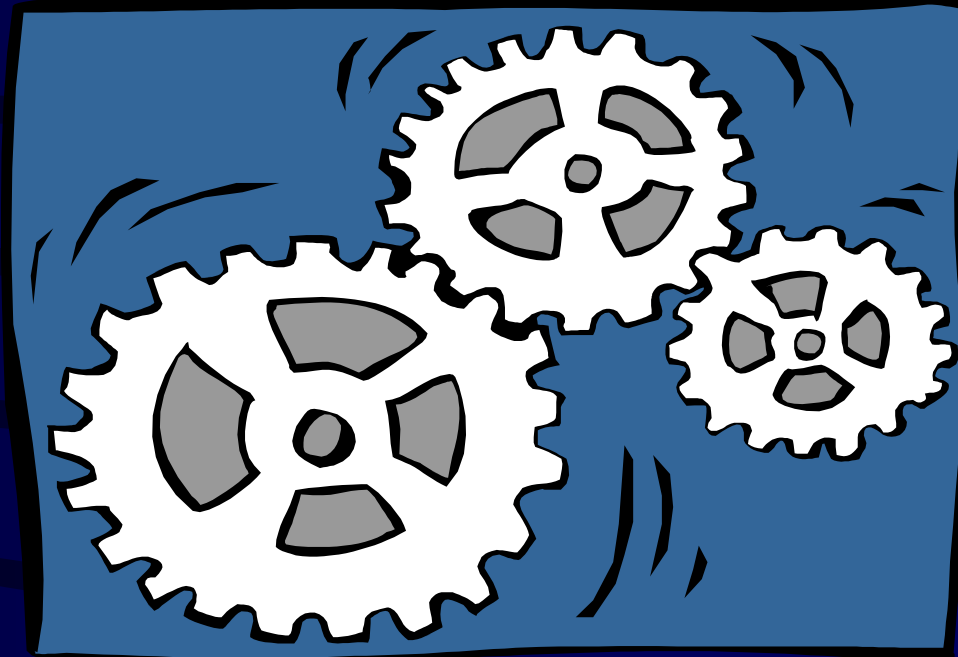
Γραφειοκρατία

Αντί να αμβλύνει τις ανισότητες τις αυξάνει

Απόψεις για την αποστολή και τους στόχους του σχολείου

Σχέση σχολείου και κυβέρνησης (κράτους)

Το σχολείο μηχανισμός αναπαραγωγής του κοινωνικού συστήματος

Το σχολείο σε πλήρη εξάρτηση από το κράτος και το
κοινωνικό σύστημα